

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Quæstiones Canonicae De Decimis

Friderich, Melchior

Ingolstadii, 17010 [i.e. 1710]

Quæstio II. Qualis consuetudo â solvendi decimis eximat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61677)

decima, juxta c. 26. h. t. r. cum Panorm. & Felin. in c. 13. de Præscript. N. conseq. quia tributa immediate solvuntur in recognitionem regis potestatis, decimæ verò immediate ac per se in sustentationem & commodum ministrorum, professio verò divini dominij, & cultus Numinis est solum finis secundario ex constitutione Ecclesie annexus: unde cum per alios actus, nim. per Sacrificia, Orationes &c. primario & multo perfectius exhibeatur, quam hoc speciali modo per decimas, mirum non est, quod consuetudine mutari possit. Absolutè dici potest (quidquid sit de ratione intrinsecâ) Jure Civili non permitti consuetudinem, aut præscriptionem contra tributa, per-

mitti verò Jure Canonico contra decimas.

Obijc. II. Laici non possunt consuetudine vel præscriptione acquirere jus decimandi, ergo neque jus retinendi decimas, quas solvere deberent: quia non solvere decimas idem est, ac ex suo fundo eas colligere. r. neg. conseq. quia jus colligendi decimas est de se spirituale, & idcirco non cadit in laicos; onus autem solvendi est temporale, & idcirco etiam immunitas ab hoc onere est commodum solum temporale, ac universim libertas & exemptio à Jurisdictione aliòve alterius Jure spirituali nihil continet spirituale. Aliud argumentum, quod hinc opponi potest, dissolvi n. 161.

QUÆSTIO XI.

Qualis Consuetudo à solvendis decimis eximat.

SUMMARIUM.

276. <i>Requisita legitima Consuetudini.</i>	<i>mis debet esse continuata 40. annis.</i>
277. <i>Quando sit rationabilis.</i>	284. <i>Tempus diuturnum non semper est decennium.</i>
278. <i>Videtur requiri, ut sit introducta bonâ fide.</i>	285. <i>Ad consuetudinem 40. ann. non est opus titulo.</i>
279. <i>Non requiri statuitur.</i>	286. <i>Lex deficit, si non observatur sciente Principe & tacente.</i>
280. <i>Non requiritur à SS. Canonibus.</i>	287. <i>Scientè SS. Pontifice, non solvi decimas, & tacente, non requiruntur 40. anni ad inducendam exemptionem.</i>
281. <i>Ad consuetudinem, quâ lex Ecclesiastica tollatur, alij requirunt 40. annos.</i>	
282. <i>Alij tantum decennium.</i>	
283. <i>Consuetudo eximens à deci-</i>	

Q Con-

276 **C**onstat ex *c. ult. de Consuet.* Consuetudinem non posse Juri communi derogare, nisi, ut ibi dicitur, fuerit *rationabilis & legitime sit praescripta*. Quod cum procedat de omni consuetudine, quae obligatio vel imponitur, vel tollitur, maxime locum habet in praesenti materia, cum lex de solvendis decimis sit Ecclesiastica, & æquissimo Jure ad exemplar legis Divinae antiquae statuta, simulque per eam acquisitum jus particularibus Ecclesijs & personis. Unde fieri non potest, ut illis derogetur per consuetudinem, quae caret vel unâ ex illis qualitatibus, quibus eam munitam esse voluerunt Legislatores. Itaque certum est, & constat tum ex *tot. tit. 4. lib. 1. Decretal.* tum ex communi omnium DD. quod 1. introducta esse debet à communitate, hoc est, à majori parte populi. 2. actus, per quos inducitur, debent esse plures, & frequentati, saltem extra casum, quo Princeps scit legem suam non observari, nec tamen, cum posset, contradicit. 3. debent illi actus esse voluntarij, id est, nec ex metu, nec ex ignorantia legis facti. 4. non interrupti. 5. debent poni animo abrogandi legem. 6. debet intervenire legalis consensus Principis, contra cujus legem actus ponuntur. Datur hic consensus eo ipso, dum fertur lex, & simul non damnatur quælibet consuetudo contra eam introdu-

enda. Qui enim sic fert legem, permittit vim, quam Jura consuetudini concedunt ad abrogandam legem. 7. debet consuetudo esse rationabilis. Denique 8. legitime esse praescripta, id est, legitimo tempore continuata. De prioribus sex conditionibus non occurrit hic specialis difficultas, bene autem de duabus postremis. Ita ut de septima initium faciamus.

Rationabilis consuetudo esse 277 censetur, quæ lege statui potest, sive, quæ justa censeretur, & obligaret, si lege statuta esset; sive, ut alij, eodem tamen sensu, explicant, quæ est de re honesta & utili Republicæ. Quod alij ulterius sic explicant. Consuetudo rationabilis est, quæ nec legi Naturali, nec Divinae adversatur, nec Jure humano reprobat, & peccandi ansam non præbet, nec alia ratione bono publico contraria est. Ex quibus facile eruitur, consuetudinem non solvendi decimas esse rationabilem, dummodo per eam non subtrahatur Clero congrua ac decens sustentatio; sic enim nec Juri Divino vel naturali vel positivo adversatur, nec reprobat Jure Ecclesiastico, neque peccandi occasionem præbet; immunitate enim per privilegium, praescriptionem, vel consuetudinem legitime obtentâ non peccat, qui non solvit, utpote sublatâ legis obligatione, neque hac immunitate exponitur periculo al-

terius

terius cujuscumque legis violandæ. Nec bono publico adversatur: illud enim solum requirit, ut Clero de congrua sustentatione & Divino cultui provisum sufficienter sit; his autem provisum quandoque esse potest ex alijs redditibus Ecclesiasticis absque decimis.

278 Solum dubitatur, an ad hoc, ut consuetudo non solvendi decimas sit rationabilis, requiratur, bona fide introductam esse. Affirmant Laym. l. 4. Theol. Mor. tr. 6. c. 6. n. 11. Pirhing. b. t. n. 131. Lud. Engel. cod. tit. §. 3. n. 5. Rationem dant, quia Jura sacra consuetudinem malâ fide inductam reprobant, dum dicunt c. 5. de eo, qui duxit in matr. quod diuturnitas temporis peccatum non minuat, sed augmetur, & c. ult. de Consuet. quod tantò sint graviora peccata, quanto diutius infelicem animam detinent alligatam. Ratio videtur esse manifesta: quia Consuetudo nihil aliud est, quam actus frequentati; ergo si isti non sunt rationabiles, uti reverâ non sunt, si malâ fide fiunt, neque consuetudo potest esse rationabilis.

279 Assert. I. Ut consuetudo non solvendi decimas rationabilis sit & obligationem solvendi tollat, necesse non est, inductam esse bona fide. Ita sentiunt Suar. tom. 1. de Relig. tr. 2. l. 1. c. 13. n. 8. & 9. Lefs. l. 2. de Just. c. 39. n. 26. §. adverte. Delbene de Immun. Eccl. c. 8. dub. 29. sect. 2. n. 19. Palao tr. 10. disp. un.

pun. 4. n. 6. ac universim de omni consuetudine tradunt Suar. l. 7. de Leg. c. 18. n. 8. & 25. Haunold. de Just. tr. 1. proem. c. 3. n. 136. Palao tr. 3. disp. 3. pun. 2. §. 1. n. 3. Gibalin. l. 6. Scient. Can. c. 2. q. 2. n. 11. & 20. & hoc teste passim alij. Ratio est: quia si consuetudo non sit contraria legi Divinæ, vel bono publico, ordinariè non expedit vigere legem, nam potius poneretur populo lapis offensionis, & petra scandali, ejusque vis jam non tenderet in bonum publicum, sed ad fovenda peccata, & ruinam spiritualem subditorum, cum consuetudo talem in ipsis causet mutationem, ut per eam fiant quodammodo inepti ad legem, utpote quæ stante consuetudine foret difficillima, cum tamen lex debeat esse facilis & moribus conformis. Atqui hæc ratio, ut patet, pariter procedit de casu, quo consuetudo coepta est per actus malos seu scienter contra legem factos, ac de illo, quo subditi bonâ fide contra eandem agunt. Accedit, quod consuetudo ad hoc, ut tollat legem, induci debet animo abrogandi legem, ut tradunt communissimè DD. & manifestum est ex eo, quia consuetudo est lex, lex autem uti statui non potest sine animo obligandi, ita nec tolli sine animo deobligandi. Atqui animum tollendi legem habere subditi non possunt, nisi sciant vigere legem, ac idcirco non inducitur consuetudo per actus ex ignorantia & errore

Q 2 factos,

factos, ut fuse demonstrat Suar. l. 7. de Leg. c. 12. Si verò sciunt legem dari, seque contra eam agere, peccant. Igitur necesse est ad inducendam consuetudinem, ut primi saltem actus mala fide ponantur.

280 Neque obstat, quod ex c. 5. de eo, qui duxit, & ex c. ult. de Consuet. allatum est: ibi enim loquitur Pontifex de actibus contra legem Divinam factis. Præterea sermo est de actibus nondum completâ consuetudine positus; nam si hæc completa est, seu legitimo tempore continuata, tollit legem, ac per consequens malitiam actuum contra eam positorum. Ad rationem adjunctam q. etsi initio non sint rationabiles actus, qui contra legem fiunt, fieri tamen paulatim rationabilem consuetudinem & irrationabilem legem, utpote ad quam observandam in his circumstantiis non expedit subditos adstringi.

281 Difficilior quæstio est, quantum temporis ad hanc consuetudinem requiratur. Receptior opinio est eorum, qui dicunt, de Jure Canonico ad consuetudinem, quæ est præter jus, seu, quâ obligatio inducitur, sufficere decennium; ad eam verò, quâ lex tollitur (qualis est illa, de qua modò agimus) opus esse 40. annis. Ita cum Gloss. & Panorm. in c. ult. de Consuet. n. 11. Jafone, Tuscho, ac alijs tradunt Suar. l. 7. de LL. c. 15. n. 2. Steph. Gratian. discept. for. c. 395. n. 6. Gaillius l. 2. obser. 31. n. 3. Hunn. Encyclop. p. 1. tit.

4. n. 25. Verùm hæc opinio non alio fundamento nititur, quàm quòd ad præscribendum contra Ecclesiam 40. anni requirantur. Quod fundamentum non consistit: tum quia consuetudo nec ipsa est præscriptio, nec præscriptionem involvit; aliàs sicut ad hanc requiritur bona fides, & titulus, ita pariter requireretur ad illam: tum quia aliàs ad consuetudinem contra leges universalis Ecclesiæ requirerentur non jam 40. sed 100. anni, quia contra Romanam Ecclesiam minore tempore non præscribitur. Limitant tamen multi hanc opinionem, ajuntque, etsi ad abrogandam legem, quæ in usum deducta jam fuit, requirantur 40. anni: ad desuetudinem tamen, seu ad tollendam legem nondum receptam moribus utentium, sufficere decennium. Ita latè Felin. in c. 1. de Treug. Covarr. l. 2. var. c. 16. n. 6. Navarr. l. 5. tit. de Excomm. consil. 8. Azor l. 5. c. 4. q. 3. ac alij cum Imol. Butr. Jafone, & Zabarella.

Alij universim ad consuetudinem, etiam illam, quâ tollitur lex Ecclesiastica, moribus utentium jam recepta, censent sufficere decennium. Ita Delbene de Immun. Eccl. c. 8. dub. 29. sect. 2. n. 17. Palao tr. 10. disp. un. pun. 4. n. 2. Card. de Lugo de Just. disp. 7. sect. 4. n. 94. Haunold. de Just. tr. 1. proem. c. 3. n. 1. 30. ubi communiorem dicit, & omninò veram reputat, Gibalin. l. 6. Scient. Canon. c. 2. q. 2. n. 22. 118

fin.

fin. qui ipse quoque communiorem dicit. Rationem dant: quia ad consuetudinem, quæ legem Canonicam abroget, nullum tempus in Jure Canonico determinatum est, ubi enim SS. Canones 40. annos vel tempus immemorabile requirunt, non de Consuetudine, sed de Præscriptione loquuntur: ergo determinatio temporis desumenda est ex Jure Civili; hoc autem requirit tantum longum tempus *C. Quæ sit longa consuetudo.* longum verò tempus sunt decem anni, juxta *l. 1. 2. ac 3. C. de Præscript. long. temp.* & tradunt Bart. Bald. Angel. Panorm. ac alij apud Mynsing. *cent. 5. observ. 41. n. 10.* Ratio ulterior est: quia decem anni sufficiunt, ut censeatur Princeps secularis consentire in consuetudinem suæ legi contrariam: ergo pariter sufficiunt, ut censeatur consentire Pontifex, cum nullibi contrarium expresse sit. Verùm etsi hæc opinio probabilissima videatur, si agatur solum de abroganda lege Ecclesiastica, & non tollendo simul jure tertij, aliud tamen dicendum videtur, si per legem jus alicui quæsitum sit.

283 Assert. II. Consuetudo non solvendi decimas non dat immunitatem, nisi 40. annis sit continuata. Ita cum Panorm. Felin. Paris. Archidiac. Alexand. Balb. Decio, aliisque Covarr. *l. 1. var. c. 17. n. 8. 9. Decimo his,* & Suar. *c. 13. n. 7.* ubi ait, ab omnibus Auctoribus hoc tem-

pus requiri. Lessius quoque, etsi in genere admittat, decennium sufficere ad consuetudinem, videtur tamen velut certum supponere *l. c. n. 47.* si illa sit contra jus Ecclesiæ, requiri annos 40. Ratio est: quia licet de tanto tempore Jure communi nihil expressum sit; nam *c. ult. de Consuetud.* solum requiritur, ut consuetudo sit rationabilis, & legitimè præscripta, nec exprimitur, quantum tempus ad legitimè præscribendam requiratur; alia verò Jura, quæ requirunt 40. annos cum titulo, & sine hoc tempus immemorabile, loquuntur non de Consuetudine, sed de Præscriptione propriè dicta: nihilominus quia hæc, de qua agimus, consuetudo non est solum contra legem Ecclesiæ, sed insuper adversus jus, & in grave damnum eorum, quibus decimæ debentur, prudenter præsumi non potest, quòd SS. Pontifex, sine cujus consensu illa nihil operatur, decennio eam induci velit, etsi daremus hoc tempus sufficere ad inducendam consuetudinem contra leges Ecclesiæ, quibus nullum jus cuiquam acquiritur: Princeps enim suà lege, statuto, vel privilegio censeatur solum suo juri, non verò privatorum derogare, nisi hoc exprimat; unde in communi solum facultate, quam contra suam legem concedit, non est censendus velle aliquid detrahere juri alterius.

Accedit, quòd longum tempus 284

Q 3

non

non semper est decennium, ut supponunt, qui consuetudinem admittunt decennalem: usurpatur enim diuturnitas temporis pro 40. annis *l. Qui in Provincia §. 1. ff. de Rit. Nupt.* quod ex alijs quoque legibus probat Cujacius *l. 18. observ. c. 28.* Hinc nihil certi ex Jure sive Civili sive Canonico colligi posse contendunt & totum judicio prudentum permittunt Cujac. *l. 2. observ. c. 1.* Duaren. *de Leg. c. 11.* Gabr. Vasq. *1. 2. disp. 177. c. 5.* Valent. *1. 2. disp. 7. q. 5.* Salas *de Leg. sect. 4.* Molina *tr. 2. de Just. disp. 77.* Basil. Pont. *l. 6. de Matr. c. 5. n. 9.* Gibalin. *l. c. n. 22.* ac alij. Sic juxta communem quoque DD. de qua Gaill. *l. 2. observ. 31. n. 13.* non potest dari certa regula, quæ consuetudo sit rationabilis, sed arbitrio Judicis committendum est, sitne ratione fundata, an corruptela. Si autem nihil legibus definitum, sed Judicis arbitrio standum est, æquitas non patitur, ut hic tam modico decem annorum spatio consuetudinem circumscribat, quando agitur de præjudicio tertij, cum dubium sit, an illud tempus sufficiat etiam ad illam consuetudinem, quæ lex tollitur absque aliorum præjudicio.

285 Assert. III. Ut consuetudine non solvendi decimas 40. annis continuatâ obtineatur immunitas ab iisdem, non est opus titulo. Ita cum Felin. Anton, ac alijs Covarr. *l. c.* Suar. *cit. c. 13. in fin.* Gabr. Vasq. *tr. de Benefic. c. 1. dub. 3. n. 19.* Molina

tr. 2. de Just. disp. 75. n. 6. Lessius *l. 2. de Just. c. 39. n. 26.* Palao *cit. pun. 4. n. 6.* Reginald. *tom. 2. l. 20. c. ult. sect. 3. q. 4. n. 96.* Delbene *cit. dub. 29. sect. 3. n. 4.* aliique, quos refert, & sequitur Dianap. *5. tr. 14. resol. 22.* Ratio est: quia Jura Consuetudini absolutè tribuunt vim abrogandæ legis, neque ullibi mentionem faciunt tituli. Unde minus ad illam requirunt, quàm ad præscriptionem: quia frequens & diuturnus usus Comunitatis, accedente consensu legali Principis, habet vim legis: ad legem autem titulus non requiritur; sed solum, ut sit æqua & utilis Republicæ. At si per quadraginta annos observata non est lex, desuetudo contraria jam est æqua, & utilis, quia postquam tanto tempore observata non est, ordinariè non expedit, ut amplius vi-geat.

Haftenus dixi de immunitate à 286 solvendis decimis, quæ obtineatur immediatè vi consuetudinis. Quod tunc fit, quando illa inducitur ignorante Principe: nam si iste sit suam vel antecessorum legem non observari, nec urget populum ad observandum, cum facillè possit, censetur consentire in actus legi contrarios, & sic non amplius habere voluntatè obligandi; quæ intentio si deficit, unà deficit lex, & idcirco hæc, non tam vi consuetudinis, quàm voluntate Principis abrogata censetur. Unde de hoc quoque casu modò agendum est.

Assert.

287 Assert. IV. Si SS. Pontifex scit ab aliqua Communitate non solvi decimas, non requiruntur ad acquirendam immunitatem 40. anni, sed sufficit minus tempus. Ratio patet: quia si SS. Pontifex non vult obligare, cessat obligatio; hic autem consensus potest præsumi etiam ante lapsum 40. annorum. Unde universim de consuetudine, sciente & tacente Legislatore inducta, cum Panorm. *in c. ult. de Consuet.* & Sylvest. *V. Consuetudo n. 6.* docent Lef. *l. 2. de Inst. c. 6. n. 45.* Palao *l. c. n. 2.* Delbene *l. c.*

n. 16. & passim Theologi & Canonistæ, sufficere tempus decennio minus; quin sufficere, bis terte contra legem actum esse. Verum cum non semper ex duobus tribusve contrarijs actibus sciente & dissimulante Principe factis præsumi possit ejusdem consensus in cessationem legis, maximè, si ex hac quæsitum sit jus alteri, uti quæsitum est Ecclesijs per legem de decimis, idcirco Judicis erit arbitrari, quandonam censeri possit Princeps consensisse.

CAPUT IV.

De Exemptis per Præscriptionem.

QUÆSTIO I.

An præscribi decimis possit?

SUMMARIUM.

288. Exemptionem à decimis Clerici præscribunt.
289. Negant hoc multi de laicis.
290. Rationes negandi.

291. Plenam exemptionem etiam laici præscribere possunt.
292. 293. 294. Ratio assertionis.
295. Solutio contrariorum.

288 Immunitatem à solvendis decimis præscribere Clericos posse, receptum esse dicit Covarr. *l. 1. var. c. 17. n. 10.* Verum etiam ab ipfis omnimodam exemptionem, seu ut nullas solvant decimas, præscribi non posse, etiamsi quis per mille

annos viveret, asserunt Domin. *in c. 2. de Præb. in 6. col. ult.* Barbat. *vol. 2. consil. 35. col. 6.* Berlich. *p. 2. concl. 4. n. 24.* ilque omnes, qui tenent, decimas deberi Jure Divino, etiam formaliter sumptas, seu prout sunt determinata fructuum pars.